

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2020

1. ČINNOST VÝKONNÉHO VÝBORU

Do roku 2020 vstoupil výkonný výbor (dále jen VV AKVŠ) ve složení: PhDr. Markéta Bočková (MU), Mgr. Lenka Hrdličková, Ph.D. (ČVUT), Ing. Jiří Jiráč, Ph.D. (VŠCHT), Mgr. Jan Kříž (MU), PhDr. Hana Landová, Ph.D. (ČZU), PhDr. Klára Rösslerová, Ph.D. (UK), Mgr. Pavla Rygelová (VŠB-TUO), Mgr. Helena Sedláčková (UPOL) a Ing. Václav Šubrta (VŠE).

V lednu 2020 však na své členství **rezignovala Klára Rösslerová**. Vzhledem ke skutečnosti, že do konce funkčního období v té době zbývaly další dva roky, VV AKVŠ vyhlásil doplňovací volby. Tyto se uskutečnily v rámci 18. výroční konference AKVŠ, která se konala 27. 2. 2020 na Vysoké škole ekonomické v Praze¹. Z doplňujících voleb vzešla **nová členka VV AKVŠ – PhDr. Radka Římanová, Ph.D. (UK)**. Na konci roku 2020 oznámila svou rezignaci na členství ve VV AKVŠ **Mgr. Pavla Rygelová**, a to k 31. 12. 2020. Místo ní se od 1. 1. 2021 stala členkou VV AKVŠ náhradnice z doplňovacích voleb – **Mgr. Jitka Vencláková (TUL)**.

V průběhu roku se členové VV AKVŠ pravidelně scházeli, a to buď osobně, anebo, vzhledem k nepříznivé situaci související s pandemií covid-19, online, v prostředí MS Teams. Vzhledem k urgentním úkolům, které bylo nutné v průběhu mimořádné situace řešit, byla výrazně vyšší frekvence setkání. Nakonec bylo možné uskutečnit i jedno výjezdní jednání zaměřené zejména na přípravu online podoby konference Bibliotheca Academica 2020.

2. AKVŠ V KONTEXTU KNIHOVNICKÉ KOMUNITY ČR

AKVŠ má dlouhodobě své zástupce v **Ústřední knihovnické radě**², je zapojena do příslušných pracovních skupin a na počátku roku 2020 se podílela i na přípravách *Koncepce rozvoje knihoven v ČR na období 2020–2027*. Poté, co byla nová koncepce schválena vládou, byly zahájeny práce na její realizaci, a to opět se zapojením zástupců VŠ knihoven. Zástupci AKVŠ se pravidelně účastnili i jednání **Rady vysokých škol**. Pokračovala i spolupráce s dalšími **profesními organizacemi** (SDRUK, SKIP a Knihovnická komise AMG) – v návaznosti na *Memorandum o spolupráci*³, které bylo podepsané na konferenci Knihovny současnosti 2019. Pravidelně se také konala setkání předsedů zmíněných profesních spolků. V lednu 2020 byla předsedkyně AKVŠ, Hana Landová, jmenována členkou **Garanční rady Národní knihovny ČR**. V návaznosti na toto členství byla posléze jmenována i do výběrové komise pro pozici generálního ředitele/generální ředitelky Národní knihovny ČR. Dále se podařilo uskutečnit několik **jednání se zástupci MŠMT ČR** zaměřených na možnosti rozvoje VŠ knihoven, komunikace mezi AKVŠ a MŠMT a další související oblasti. V neposlední řadě byla navázána komunikace s **Českou konferencí rektorů**, zejména ve vazbě na jednání týkající se zpřístupnění digitálních knihoven velkých knihoven v době omezeného provozu knihoven, tzv. Kramerius VŠ.

¹ Detailní informace o průběhu a výsledcích voleb jsou zaneseny [v zápisu o průběhu Výroční konference 2020](#).

² [Webové stránky ÚKR](#).

³ <https://akvs.cz/memorandum/>

3. REALIZACE JEDNOTLIVÝCH AKTIVIT DLE PLÁNU ČINNOSTI PRO ROK 2020

Dříve než se budeme věnovat jednotlivým aktivitám, je nutno předeslat, že realizace plánu činnosti byla **zásadně ovlivněna nečekanou a mimořádnou situací související s pandemií onemocnění covid-19**. Největší dopad měla situace na pořádání osobních jednání, seminářů, workshopů a konferencí. Další výrazně zasaženou oblastí činnosti AKVŠ byla mezinárodní spolupráce.

Bez ohledu na výše uvedené se ale podařilo mnohé aktivity uvedené v plánu činnosti realizovat. Nad rámec původně plánovaných aktivit došlo k posílení komunikace (byť z velké části v online podobě) jak v rámci AKVŠ, tak mezi VŠ knihovnami a jinými typy knihoven, a to zejména za účelem řešení mimořádné situace, která nastala v souvislosti s uzavřením či minimálně zásadním omezením provozu knihoven.

3.1. Příprava výroční konference

Výroční konference AKVŠ 2020 se uskutečnila ve čtvrtek 27. 2. 2020 v prostorách Vysoké školy ekonomické. Kromě běžné agendy, kterou bývá schvalování zprávy o činnosti a hospodaření za předchozí rok, a také plánu činnosti a návrhu rozpočtu na rok nastávající, se uskutečnily i doplňovací volby do VV AKVŠ. Detailní zápis o průběhu Výroční konference, včetně všech přijatých usnesení je k dispozici [na webových stránkách AKVŠ](#).

3.2. Pravidelná komunikace VV s vedoucími pracovníky knihoven členských VŠ

Informace z jednotlivých zasedání VV byly zveřejňovány na [webových stránkách AKVŠ](#)⁴. Do zabezpečené sekce byly pro kontaktní osoby členů AKVŠ umísťovány neveřejné materiály. Pokračoval provoz **facebookového profilu AKVŠ**. VV svolal i **dvě setkání ředitelů a vedoucích** vysokoškolských knihoven (19. 6. a 17. 12.). Cílem setkání bylo, stejně jako v předchozích letech, zintenzivnit komunikaci mezi VV a zástupci knihoven členských univerzit, informovat je o aktuálním dění v AKVŠ, připravovaných akcích a aktivitách, a také získat zpětnou vazbu o činnosti VV.

3.3. Fond podpory zahraničních cest

V souladu se Statutem **Fondu podpory zahraničních cest AKVŠ (FPZC)** vyhlásil VV výběrové řízení na podporu realizace zahraničních cest knihovníků v roce 2020. Projekty byla připravena hodnotit komise schválená výroční konferencí ve složení: Marcela Hladíková (UJEP), Mgr. Lucie Melicharová (UPa), PhDr. Marie Otavová (UHK) a za VV AKVŠ Mgr. Jan Kříž (MU) a Mgr. Helena Sedláčková (UPOL). Vzhledem k faktu, že v březnu i v České republice propukla epidemie covid-19 a bylo v podstatě znemožněno cestování do zahraničí, nebyly do výběrového řízení podány žádné projekty. VV AKVŠ se posléze rozhodl nevyhlášovat 2. kolo. V roce 2020 nebyly realizovány žádné zahraniční cesty podpořené z FPZC.

3.4. Příprava a realizace konference Bibliotheca Academica 2020

Ve spolupráci s Technickou univerzitou v Liberci byl od začátku roku připravován další ročník konference Bibliotheca Academica. Na základě nepříznivého vývoje situace bylo v září rozhodnuto, že se konference přesune do online prostředí a bude realizována v omezeném rozsahu, tj. zejména bez původně plánovaných workshopů. Konference se uskutečnila v úterý 3. listopadu 2020, v prostředí MS Teams. Detailní program, včetně prezentací, je k dispozici [na webových stránkách AKVŠ](#).

---

⁴ <https://akvs.cz/o-asociaci/vv/informace-z-jednani/>

3.5. Statistický roční výkaz o vysokoškolské knihovně

I v roce 2020 probíhaly práce na inovaci systému **sběru statistických dat** souvisejících s činností VŠ knihoven. Systém aktuálně umožňuje srovnávání vybraných institucí, export trendů vývoje vybraných ukazatelů u dané knihovny. Proběhl sběr statistických dat za rok 2019. Diskuse s vedoucími pracovníky knihoven členských VŠ o možnostech dalšího rozvoje benchmarkingu byla přesunuta na rok 2021, vzhledem k nemožnosti intenzivnějšího osobního setkání v průběhu roku 2020.

3.6. Mezinárodní spolupráce

V roce 2020 se neuskutečnila žádná z konferencí, již se měli zástupci VV AKVŠ či některé z pracovních skupin zúčastnit. Aktivní však zůstalo členství v mezinárodních organizacích LIBER a SPARC Europe.

3.7. Vzdělávání ředitelů VŠ knihoven: KAM 2020

Přípravy KAM 2020 probíhaly již od podzimu 2019. Vzhledem k nepříznivé epidemické situaci byly VV AKVŠ nucen akci zrušit. Vzhledem ke specifickému formátu založeném na osobním setkání, spolupráci, zážitkové formě vzdělávání a výměně zkušeností se nejevilo jako smysluplné její přenesení do online prostředí.

3.8. Realizace pilotní stáže ve spolupráci s knihovnami členských VŠ

VV AKVŠ připravil návrh pilotní stáže pro knihovníky členských knihoven AKVŠ. Vzhledem k omezení pracovních cest, ubytovacích služeb a dalším opatřením ve vazbě na epidemii covid-19 byla její realizace přesunuta až na rok 2021.

4. ČINNOST V RÁMCI PRACOVNÍCH SKUPIN

4.1 Iniciativa pro otevřený přístup

Garant: předsedkyně pracovní skupiny Mgr. Pavla Rygelová

Iniciativa otevřeného přístupu AKVŠ ČR (Iniciativa OA) uspořádala online seminář *Open Access pro EIZ 2020* (12. 10. 2020) a zapojila se prostřednictvím svých členů tradičně do mezinárodní propagační akce *Open Access Week* v týdnu od 19. do 25. října 2020.

Online seminář *Open Access pro EIZ 2020*⁵ pokryl aktuální stav gold open access v ČR a ve světě a věnoval se změnám v licenčních modelech předplácených EIZ v souvislosti s publikováním v režimu otevřeného přístupu. Příspěvky byly zaměřeny na nejvýznamnější iniciativy usilující o transformaci modelu předplácení EIZ na model gold open access (OA) a na konkrétní činnosti, které se změnou obchodního modelu souvisí. Zpráva ze semináře byla připravena k vydání v časopise *Ikaros*, zatím je dostupná v repozitáři DSpace VŠB-TUO, stejně jako všechny prezentace⁶. V rámci semináře se konala také pracovní schůzka zájemců o obnovení pracovní skupiny EIZ AKVŠ ČR.

⁵ <https://akvs.cz/akce/akce-2020/oa-eiz-2020/>

⁶ <https://dspace.vsb.cz/handle/10084/141728>

Open Access Week 2020 proběhl na několika univerzitách, především v online prostředí z důvodu nemožnosti pořádat akce prezenčně. Informace o proběhnutých akcích na univerzitách jsou dostupné na webu Open Access v ČR⁷.

Další aktivity Iniciativy OA v roce 2020

- a) Dotazník k fungování Iniciativy OA a semináři Otevřené repozitáře – s pozitivním ohlasem⁸. O obě aktivity je zájem, stejně jako jsou hodnoceny jako užitečné zvolené oblasti zájmu.
- b) Organizace dvou schůzek expertů české knihovnické a odborné komunity v oblasti open science s cílem koordinovaného postupu činností pro posílení open science v dalších letech. Schůzky proběhly 16. 6. 2020 v NTK a 16. 9. 2020 online.
- c) Realizace dotazníkového šetření *Postoj autorů k open access publikování* – výsledky šetření jsou dostupné na webu oa.cz⁹.
- d) Aktualizace webu oa.cz a přidání sekce *Monografie* na webu Vím kde publikuji¹⁰.
- e) Sledování a plnění Akčního plánu Národní strategie otevřeného přístupu ČR pro roky 2017-2020. (Výsledná zpráva s plněním AP je dostupná na webu RVVI¹¹).
- f) Podpora vzniku skupiny OA manažerů, EIZ skupiny a skupiny pro vědecká data.

Proběhly tři schůzky užší pracovní skupiny (21. 1. 2020 - online, 20. 2. 2020 - prezenčně a 25. 5. 2020) a jedna schůzka celé Iniciativy OA dne 10. 12. 2020. Zápisy ze schůzek jsou k dispozici na webu AKVŠ ČR¹².

Ukončení činnosti Iniciativy OA

K 31. 1. 2021 ukončila svou činnost ve vedení Iniciativy OA Mgr. Pavla Rygelová (ÚK VŠB-TUO) a Mgr. Tereza Simandlová (ÚK UK) z důvodu jejich pracovního vytížení. Na celkovém ukončení Iniciativy OA se shodli i další členové užší pracovní skupiny Iniciativy OA (Lenka Hrdličková (ČVUT), Veronika Kolínová (UPCE), Miroslava Pourová (ZČU), Jan Skůpa (VUT) a Jiří Marek (MU)). Ukončení jejich činnosti, potažmo celé Iniciativy OA AKVŠ ČR, neohrožuje rozvoj open access (open science) v českém akademickém prostředí, kde se problematika open science stala standardní součástí strategického řízení vědecko-výzkumné činnosti univerzit.

Na činnost Iniciativy OA navazují a dále ji rozvíjejí další projekty – projekt NCIP VaVal Národní technické knihovny, skupina OA manažerů na půdorysu projektů HR Awards (skupinu vede Jiří Marek, MU) a skupina Research Data Management pod vedením Michala Růžičky (ÚVT MU).

Udržování informačních a komunikačních kanálů Iniciativy OA

- a) Výkonný výbor AKVŠ ČR bude informován o novinkách z oblasti open science Mgr. Marikou Hrubou (MU), která zajistí referování z pracovní skupiny OA manažerů.
- b) AKVŠ ČR bude hradit poplatky za domény webových stránek <https://openaccess.cz/>, <https://www.dspace.cz/>, <https://vimkdepublikuji.cz/>, jejichž obsah zůstane veřejně přístupný ve stavu aktuálním ke dni 31. 1. 2021.
- c) Účty na sociálních sítích Twitter (<https://twitter.com/OpenAccessCZ>) a Facebook (<https://www.facebook.com/openaccess.cz>) ve správě Terezy Simandlové a Pavly Rygelové budou udržovány i po 31. 1. 2021 s tím, že jsou přejmenovány, aby nebyly prezentovány jako oficiální informační kanál Iniciativy OA. Nově je kanál Facebook provozován na adrese

⁷ <http://openaccess.cz/open-access-week/>

⁸ <https://openaccess.cz/blog/2020/04/15/vysledky-dotazniku/>

⁹ <https://openaccess.cz/blog/2021/01/11/vysledky-dotaznikoveho-setreni-k-open-access-publikovany/>

¹⁰ <https://vimkdepublikuji.cz/>

¹¹ https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=891634&fbclid=IwAR1cZF4NSUwBnofWUP6uCT4-808VmFpy0_c22Y2CZoLOeuHgP7OdKZ4o54E

¹² <https://akvs.cz/komise-iniciativy/iniciativa-oa/zapisy-ze-schuzek/>

<https://facebook.com/osnovinky> a účet Twitter na adrese <https://twitter.com/osnovinky>. Oba pod novým názvem **Open science novinky**.

- d) Nadále bude v provozu e-mailová konference [openaccess.cz](https://mailman.muni.cz/mailman/listinfo/openaccess) (<https://mailman.muni.cz/mailman/listinfo/openaccess>). Administraci e-konference zajišťuje Mgr. Marika Hrubá (FSS MU).

4.2 Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost

Garant: předsedkyně pracovní skupiny Mgr. Kristýna Paulová

V roce 2020 nebylo v plánu konání semináře IVIG. Během roku 2019 se Komise dohodla na užší spolupráci s organizátory konferencí NASIV. Výsledkem byla dohoda o střídání těchto dvou hlavních akcí v oblasti informačního vzdělávání a vzájemná podpora. Ke střídání bylo přistoupeno z důvodu klesajícího počtu účastníků a zvýšení efektivity organizace. Zástupci komise IVIG se podíleli na přípravě programu NASIV 2020 (10. - 11. březen). Akce se nakonec uskutečnila, a to doslova hodiny před vyhlášením nouzového stavu v České republice. Detaily o programu a přednášejících jsou k dispozici na [webových stránkách konference](#).

Z důvodu mimořádné situace na vysokých školách v průběhu roku, a také vzhledem k tomu, že učící knihovníci se věnovali zejména přesouvání veškeré své výuky do online prostředí, seznamování se s novými online vzdělávacími nástroji, byla činnost komise IVIG po zbytek roku poněkud utlumena. Docházelo pouze ke komunikaci členů v rámci e-mailové konference VYCHOVA.

Jediná schůzka členů komise se uskutečnila online 15. prosince 2020. V rámci schůzky proběhla diskuse týkající se budoucnosti komise, jejího vedení a náplně činnosti. V rámci schůzky se členové komise shodli na hlavních rolích, kterou komise hraje pro ně osobně, a také na funkcích, které by měla plnit směrem k odborné komunitě. Zároveň byly domluveny principy spolupráce pro rok 2021, stejně jako nejdůležitější body činnosti.